

DESPRE ALBANIA și TIRANA

Skanderbeg, erou al Albaniei și Europei

Strateg, diplomat, om de stat

Gjergj Kastrioti-Skanderbeg, cunoscut în scrierile românești ca Gheorghe Castriota, în momentul în care a trebuit să participe la campaniile otomane din Balcani, neuitându-și rădăcinile, a intrat în legătură cu unii conducători militari antiotomani din spațiul balcano-danubian, îndeosebi cu puternicul comandant al armatei ungare lancu de Hunedoara, voievod al Transilvaniei, devenit regent al Ungariei și comandant al armatei în care, alături de oștenii maghiari, făceau parte români, polonezi, sârbi, cehi, albanezi, austrieci, în vederea unor conlucrări comune de apărare antiotomană, ajungându-se la o preconizată joncțiune ce ar fi trebuit să aibă loc în marea confruntare de la Niș din anul 1443.

Precipitarea evenimentelor a împiedicat realizarea joncțiunii forțelor aflate sub comanda lui Skanderbeg cu armata condusă de lancu de Hunedoara, dar în acest moment se face ruptura dintre Skanderbeg și Imperiul Otoman. După bătălia de la Niș, lancu de Hunedoara își continuă Campania lungă în fruntea unei armate de 35.000 de oameni, între care se afla și un contingent de trupe ale lui Vlad Țepeș, domnul Țării Românești, înaintând în Valea Moraviei cucerind Nișul și Sofia, iar Skanderbeg în fruntea unui detașament de 300 de călăreți, însoțit de fratele său Staniski și nepotul Hamza, pleacă prin Dibra cu un firman fals în care se dădea ordin guvernatorului Krujiei să-i predea cetatea lui Skanderbeg.

În taină, locuitorii sunt înștiințați de intențiile lui Skanderbeg și cu ajutorul locuitorilor din Dibra va fi atacată și distrusă garnizoana turcă, fiind proclamată Independența Albaniei la 28 Noiembrie 1443, iar în martie 1444 convocată o adunare a seniorilor albanezi stăpânitori de feude, constituindu-se Liga de la Lezha, prima uniune panalbaneză, Gjergj Kastrioti- Skanderbeg fiind ales președinte al acesteia și comandant al armatei, în fapt un „primus inter pares” cu obligația de a concentra toate forțele în apărarea libertății și independenței Albaniei.

În această calitate va începe ascensiunea pe toate planurile a strategului, diplomatului, omului de stat renascentist Skanderbeg ce avea să devină unul dintre cei mai străluciți strategii militari ai timpului său înfruntând în luptă pentru apărarea țării sale, a spațiului balcano-danubian și chiar a Peninsulei Italice pe cei mai importanți sultani ai veacului XV Murat II și Mahomet II Fatih-cuceritorul Constantinopolului.

El va face din Munții Albaniei o redută inexpugnabilă în intenția lui Mahomet II de a traversa Marea Adriatică și a cuceri Roma, așa cum procedase și cu Constantinopolul, pentru a înfige steagul Islamului pe Catedrala Sf. Petru. Astfel, avea să fie numit căpitan al Sfântului Scaun, Athleta Cristi onorat pe Papa

Calist III și succesorii săi ce aveau să-l primească în triumf la Roma. Voltaire avea să afirme că, „dacă împărăția grecilor (bizantini) ar fi avut oameni de talia lui Skanderbeg, Imperiul de răsărit ar fi existat și astăzi”.

Participarea la campaniile antiotomane

Dintre marile acțiuni militare ale lui Skanderbeg, amintim că încă din iunie 1444, la câteva luni de la proclamarea Independenței Albaniei în cetatea Kruja și formarea Ligii de la Lezha, o armată otomană de 25.000 de oameni, condusă de Ali-pașa, pătrunde în defileul râului Drin în Albania, fiind înfrântă de Skanderbeg la Torviol, turcii lăsând pe câmpul de luptă peste 7.000 de morți și 500 de prizonieri, pierderile albanezilor fiind de 3.800 morți și răniți.

Sultanul Murat al III-lea se vede nevoit să ceară pace cu Ungaria, semnată la Szeged în 12 iulie 1444, prin care se înapoia Serbia lui Gheorghe Brancovici, acesta devenind vasal sultanului. La numai câteva săptămâni, la îndemnul Papei, Ladislau regele Ungariei și Poloniei, reia lupta, cerând colaborarea lui Skanderbeg. Ladislau trece Dunărea și ajunge în apropierea orașului Varna, iar importante forțe albaneze conduse de Gjer-Gji Arianiti pătrund în Macedonia. Murat al II-lea strângând importante trupe din Asia Mică trece Bosforul cu ajutorul unor vase genoveze și apare în fața taberei de la Varna, zdrobind, în ziua de 10 noiembrie 1444 trupele creștine, Ladislau căzând în luptă.

Armata cruciaților din care făceau parte și români din Transilvania și Țara Românească sub conducerea lui Iancu de Hunedoara, la care participă și fiul lui Vlad Dracul, va fi înfrântă de iscusitul sultan Murat al II-lea. În anul următor turcii se îndreaptă împotriva Albaniei, dar nu reușesc să pătrundă în interior, ciocnindu-se cu albanezii în podișul Mokrei și fiind nevoiți să se retragă, așa cum avea să se întâmple în mai multe rânduri. În iunie 1448 o puternică armată turcă, condusă de Murat al II-lea asediază cetatea Sfetigrad apropiindu-se de Albania.

Skanderbeg, deși era atacat de venețieni, fără a renunța la lupta cu aceștia, pleacă în fruntea a 10.000 de oșteni în direcția Shkodrei înfruntând o armată de 15.000 de venețieni obținând o strălucită victorie, după care se îndreaptă spre Sfetigradul încercuit de turci. Murat al II-lea primind vești despre pregătirile de luptă ale lui Iancu de Hunedoara își întrerupe marșul spre Kruja pentru a se îndrepta spre Sofia în direcția ofensivei ungare.

Skanderbeg se va alătura expediției lui Iancu îndreptându-se spre câmpia Kosovei dar va fi oprit din drum de despotul Serbiei Gheorghe Brancovici care nu voia să riște o ruptură a relațiilor cu Sultanul, având o atitudine ostilă și față de unguri, înștiințându-l pe sultan de mișcările lui Iancu de Hunedoara. Astfel, forțele albaneze erau în drum când la 10 octombrie 1448 în câmpia Kosovei, în apropierea orașului Prishtina de astăzi, armatele creștine au suferit o grea înfrângere, iar în timpul retragerii Iancu de Hunedoara va fi luat prizonier de Brancovici.

Skanderbeg și Mahomet al II-lea

Autoritatea lui Skanderbeg a crescut atât în plan intern, cât și extern, fiind perceput ca unul dintre cei mai străluciți comandanți militari, dar și om politic. A intrat în relații cu Papalitatea, a întreținut raporturi prietenești cu Republica Ragusa, cu Regatul Neapolelui condus de Alfons al V-lea aflat în conflict cu Veneția. Cu despotul Serbiei Gheorghe Brancovici care își căsătorise fiica cu Murat al II-lea,

devenit vasal al turcilor, a avut numai o alianță militară împotriva Veneției care continua să stăpânească unele orașe albaneze de la Adriatică. Însă, singura relație constantă a avut-o cu lancu de Hunedoara, începută încă din anul 1443 și până la moartea acestuia în 1456 sub zidurile Belgradului.

După moartea tatălui său, Mohamet al II-lea a fost ocupat în Asia Mică dând astfel răgaz lui Skanderbeg să repare cetatea Kruja și chiar să construiască o nouă cetate în defileul râului Drin pe unde pătrundeau armatele turcești în Albania. Dar după ce Mahomet al II-lea a lichidat tulburările din Asia Mică și – a îndreptat din nou armatele împotriva Albaniei și în iulie 1451 va avea loc o nouă confruntare în care armata turcă va fi măcelărită. Skanderbeg avea să înapoieze sultanului ofițerii săi luați prizonieri în schimbul a 13.000 de ducați, ceea ce era o umilire pentru Imperiul Otoman. În anul următor sultanul Mahomet al II-lea reușește să cucerească Constantinopolul, la 29 mai 1453, mutând aici capitala Imperiului, producând o mare panică în întreaga Europă.

Skanderbeg își va mări eforturile în vederea unor noi alianțe politice și militare trimitând solii la Neapole, Roma, Veneția și Ragusa, precum și coordonarea operațiilor de război dintre Albania cu Ungaria, Serbia și Țările Române aflat în avantpostul luptei împotriva înaintării trupelor otomane în Europa. Skanderbeg a trebuit să înfrunte pe cel de al doilea mare sultan al Imperiului Otoman, cunoscut și el ca strateg militar de excepție, având sub conducerea sa o mare armată și bine echipată.

Confruntările directe vor începe chiar din anul 1455 și vor continua aproape permanent până la moartea eroului albanez în ianuarie 1468. În această epopee eroică din toate punctele de vedere Skanderbeg va deveni cel mai cunoscut și elogiât conducător militar al Europei timpului său. Papa Calist al III-lea care proclamase ideea organizării unei cruciade împotriva turcilor îi acordă lui Skanderbeg titlul de Căpitan general al Sfântului Scaun, iar noul Papă Pius al II-lea a convocat în anul 1459 un congres la Mantova pentru o expediție contra turcilor frontul central fiind atribuit forțelor albaneze cu cele franceze ale ducelui de Burgundia, iar frontul de la Dunăre armatei ungare, în care indirect erau antrenate și forțe antiotomane din Țările Române, urmând ca în Grecia să acționeze flota statelor italiene.

Skanderbeg. Un erou al luptei antiotomane

Sursa informatii: <https://istoriiregaside.wordpress.com/2013/12/24/skanderbeg-un-erou-al-luptei-antiotomane/>

Cavalcada în noapte

În noiembrie 1443, armatele creștine ungare și transilvane conduse de Ioan de Hunedoara treceau Dunărea și Morava îndreptându-se spre Niș.

Era o noapte friguroasă de toamnă târzie. Pe nesimțite, 300 de călăreți părăsesc, cu arme și bagaje, tabăra turcă, îndreptându-se spre sud-vest. Gonesc zi și noapte, aproape fără popas, până în sangeacul [unitate administrativă a Imperiului Otoman; mai multe sangeacuri formau un vilayet] Arvanit și, așa obosiți și prăfuiți, intră în Dibra. Populația albaneză, în loc să fugă, îi aclamă. În mijlocul lor, un om de ordine scurte: Gheorghe Castriota, zis Skanderbeg. Însoțitorii lui sunt albanezi, din trupele de cavalerie ale sultanului.

Porțile cetății Kruja se deschid

La orizont încep să se contureze zidurile cetății Kruja, care, prin așezarea sa strategică, domina aproape întregul sangeac Arvanit. În 1431, acest sangeac fusese înglobat la posesiunile sultanului Murad al II-lea. Un timp, între 1438-1440, Skanderbeg deținuse postul de subașă [funcționar al imperiului; administrator] a vilaetului Kruja, ajungând să cunoască bine și tăria cetății și locurile.

Zărind micul grup care se apropia, ostașii din turnurile de veghe s-au neliniștit; dar îngrijorarea lor s-a risipit repede când l-au recunoscut, în fruntea călăreților, pe fostul subașă al cetății și vilaetului Kruja. Skanderbeg era bine cunoscut garnizoanei pentru faptele lui vitejești și pentru prețuirea de care se bucura la palatul sultanului.

Venit ca ostatec la Odrin (Adrianopol), în 1423, la vârsta de 18 ani, el se convertise la mahomedanism, făcuse studii militare strălucite și se evidențiasse în numeroase bătălii. Skanderbeg dobândise înalta prețuire a sultanului, care-i încredințase, fără să șovăie, conducerea unui vilaet cu populație albaneză. Nimic până atunci nu trezise suspiciuni în privința fidelității lui față de Înalta Poartă.

Skanderbeg le-a prezentat un ordin semnat personal de puternicul sultan, prin care era investit cu șefia cetății. În vremurile acelea de restriște, această numire a părut firească. Noul comandant și-a preluat imediat postul. Darnic și generos cu toți, el a organizat seara un mare banchet, la care garnizoana a luat parte, proslăvind pe Alah, pe sultan și pe Skanderbeg. Acesta a fost însă ultimul chef al garnizoanei turcești. Din ordinul lui Skanderbeg, în cursul nopții porțile cetății s-au deschis, albanezii au pătruns în interior și au măcelărit garnizoana. Steagul răscoalei fusese ridicat.

Panică la Odrin

Se lumina de ziuă când, în fața palatului sultanului din Odrin, pe atunci capitala Imperiului otoman, trei spahii și-au oprit caii sleiți de goană, cerând audiență „slăvitului stăpân”. Peste câteva ore, sultanul Murad al II-lea afla din gura ștafetelor despre răscoala generală din Albania și despre fapta necugetată a ghiaurului Castriota. În câteva zile, aproape din întregul sangeac fuseseră izgonite garnizoanele turcești, iar pe citadela albă de la Kruja flutura acum drapelul Castrioților: vulturul bicefal negru, pe fond roșu.

Sultanul spumega de furie aflând șiretlicul folosit la Kruja de Skanderbeg, care plăsmuise beratul [firman turcesc de întărire în funcție] imperial prin care era numit comandant al cetății. Mânia lui a devenit violentă când a fost informat că „trădătorul” intrase de mult în tratative cu Ioan de Hunedoara, cu Veneția și Ragusa. Acțiunea lui Skanderbeg a stârnit îngrijorare în capitala Imperiului otoman, deoarece, alături de Albania răsculată, se ridicau la luptă și celelalte popoare din Balcani, iar regele Vladislav al Ungariei și Republica Veneția, profitând de conjunctură, se pregăteau să dea sultanului o lovitură decisivă.

Urmașii vechilor iliri, stăpâni din nou la ei acasă

Skanderbeg urmărise cu multă atenție desfășurarea evenimentelor și, îndeosebi, greaua situație în care se afla Imperiul otoman din cauza strălucitelor campanii conduse de Iancu de Hunedoara. Fără să dea răgaz sultanului să-și revină și să concentreze forțe împotriva sa, Skanderbeg a proclamat la 28

noiembrie 1443, independența principatului Albaniei. În decembrie 1443, întreaga Albanie a fost curățată de turci, iar în martie 1444 a luat ființă, la Lezhe, Liga Albaneză, care reunea din punct de vedere politic și militar forțele feudalilor albanezi.

Cunoscând bine structura și organizarea armatei otomane, tactica ei de luptă, Skanderbeg a pornit la crearea unor formațiuni militare proprii. În scurt timp a fost organizată și instruită o armată de 8000 de oameni, cuprinzând: garda pretoriană atașată direct lui Skanderbeg, formată din infanterie și cavalerie ușoară cu un efectiv de 3000 de luptători; detașamentele de sub comanda lui Moisi Golemi, colaborator al lui Skanderbeg – cu același număr de oameni – care asigurau securitatea graniței de est și aveau misiunea să contracareze, în cazul unei invazii, primele lovituri turcești; trupele feudalilor albanezi care făceau parte din ligă. În plus, Skanderbeg a creat și instruit detașamente provenite din rândurile țărănimii, la care se apela în caz de extremă nevoie. În total, pentru apărarea teritoriului albanez se putea ridica o armată de 15.000-18.000 de oameni.

În iunie 1444, o armată turcă, sub comanda lui Ali-pașa, având un efectiv de 25 000 de oameni, pătrunde în Albania, dar este înfrântă. Alte două expediții turcești, din anii 1445 și 1446, au același rezultat. După aceste eșecuri repetate, în 1448, sultanul Murad al II-lea preia personal comanda unei numeroase armate, hotărât să zdrobească rezistența lui Skanderbeg și să restabilească dominația otomană în Albania. Deși se găsea în război cu Veneția, iar unii feudali albanezi l-au trădat, Skanderbeg a reușit să organizeze cu iscusință apărarea și să silească armata otomană să se retragă.

În 1450, o armată turcă de 100 000 de oameni – cifră uriașă pentru vremea aceea – se îndreaptă din nou spre Kruja. Era limpede că sultanul dorea să răzbune înfrângerile umilitoare de până atunci și să tranșeze definitiv problema albaneză. În luna mai, Kruja este încercuită și bombardată cu artileria grea, folosindu-se, pentru prima dată, tunuri de calibru mare care depășeau, prin forța de foc, tot ceea ce se folosisese până atunci. Situația lui Skanderbeg a devenit gravă.

În aceste condiții, excepționalul lui talent militar, curajul, spiritul organizator, s-au manifestat mai pregnant decât oricând. Făcând apel la întreaga populație, organizându-și luptătorii în mici formațiuni, extrem de mobile, Skanderbeg a declanșat împotriva cotropitorilor un adevărat război de guerilă. Trupele dușmane care asediau Kruja au fost continuu atacate din spate de către micile formațiuni ale lui Skanderbeg, care părăsise din vreme cetatea pentru a organiza rezistența. După patru luni și jumătate de asediu, sultanul, lăsând câteva mii de morți pe câmpul de luptă este nevoit să se reîntoarcă la Adrianopol.

Apărarea cu succes a Krujei a avut un larg răsunet în întreaga Europă. Numele lui Skanderbeg a devenit pretutindeni cunoscut.

Ambiția puterii, banii și trădarea

După căderea Constantinopolului, în 1453, Imperiul otoman a intensificat pregătirile în vederea ocupării Belgradului și lichidării rezistenței albaneze. Alături de forța militară, sultanul Mehmed II folosește cu abilitate ambițiile unor principii, contradicțiile interne din diferite state, corupe cu sume mari de bani unele vârfuri feudale dispuse să trădeze.

În Albania, el reușește să-l atragă pe Hamza Castriota, nepotul și cel mai apropiat sfetnic al lui

Skanderbeg, promițându-i conducerea sangeacului. Unul din căpitaniii lui Skanderbeg, Moisi Golemi, apucă, la rândul lui, calea trădării. În 1456, 15.000 de cavaleriști turci, conduși de Moisi Golemi, pătrund pe drumuri puțin cunoscute în Albania, dar lângă Dibra sunt complet nimiciți și trădătorul capturat.

Deși, în cursul aceluiași an, turcii au fost înfrânți la Belgrad, victoria nu a putut fi fructificată din cauza morții lui Ioan de Hunedoara. În aceste condiții, sultanul a reluat, în primăvara anului 1457, atacurile împotriva Albaniei. O armată de 80.000 de oameni, comandată de talentatul general Isac bey Evrenos, invadează teritoriul, cu toată împotrivirea trupelor albaneze. În tabăra dușmană se găsește și Hamza Castriota, pe care sultanul îl numise guvernator al cetății Kruja, ca preț al trădării în schimbul promisiunii că-l va preda în lanțuri pe Skanderbeg. Aproape întreaga Albanie a fost ocupată, iar rezistența trupelor conduse de Skanderbeg devenise tot mai slabă. La 7 septembrie 1457, siguri de victorie, turcii benchetuiesc în apropiere de Kruja; străjile își neglijează posturile, luând parte la petrecerea generală. Skanderbeg? Cine putea ști pe unde se ascundea cu resturile zdrobite ale armatei sale...

Armata turcească își serbase însă prea repede victoria, iar lipsa de vigilență din acea noapte de pomină i-a fost fatală. Skanderbeg veghea, urmărea pas cu pas fiecare mișcare a dușmanului, pândea un moment prielnic pentru a-i da o contralovitură și a preface înfrângerea sa în victorie. În miezul nopții, albanezii lovesc necruțător tabăra turcă, măcelărind-o în mare parte și luând mii de prizonieri, printre care și trădătorul Hamza Castriota.

Această victorie a sporit considerabil faima lui Skanderbeg. Papa Calist al III-lea l-a rugat să participe la marea cruciadă pe care avea de gând să o organizeze. După moartea lui Ioan de Hunedoara, Skanderbeg devenea una dintre figurile cele mai populare în lupta de eliberare împotriva Imperiului otoman. Sultanul însuși îi propune, în 1460, lui Skanderbeg, un armistițiu pe timp de trei ani, armistițiu care se și încheie, deoarece conducătorul albanez avea nevoie de un răgaz pentru a-și consolida autoritatea.

Armistițiul nu o durat însă mult. Violând acordul încheiat, sultanul a întreprins, în 1462, trei campanii succesive împotriva lui Skanderbeg, eșuate una după alta. În schimb, celelalte acțiuni întreprinse de turci în Balcani se vor solda, în 1463, cu ocuparea Bosniei, a principatului grec Moreea și a ducatului Atenei. Consolidarea și extinderea Imperiului otoman în Balcani îl determină pe conducătorul albanez să semneze, în aprilie 1463, tratatul de pace pe 10 ani propus de sultan.

Ultimele victorii

La sfârșitul anului 1463, aderând la cruciada inițiată de papa Pius al II-lea, Skanderbeg reîncepe ostilitățile cu turcii. Neînțelegerile din tabăra creștină și moartea papei întrerup pregătirea campaniei, iar albanezii se trezesc, în 1464, singuri în fața Imperiului otoman. Drept represalii, sultanul a trimis în anul următor cinci expediții succesive sub comanda lui Balaban-pașa, dar albanezii au rezistat. Ca și în trecut, sultanul a preluat personal comanda operațiunilor, pătrunzând în Albania cu o enormă armată pentru acele timpuri, numărând 150.000 de oameni. Totul a fost trecut prin foc și sabie. Distrugerea recoltei a făcut să apară spectrul foametei.

Kruja a fost încercuită, iar sultanul a construit o puternică cetate, Elbasan, hotărât să rămână stăpân

definitiv în Albania. Situația devenise disperată. În decembrie 1466 – ianuarie 1467, Skanderbeg a plecat în Italia, la Roma și la Neapole, pentru a obține ajutor. Discursul său în fața Consistoriului de la Roma a făcut o profundă impresie. Cu trupele proprii și folosind ajutorul acordat din Italia, Skanderbeg a reușit să despresoare Kruja, Balaban-pașa fiind omorât în luptă.

În iulie 1467, situația se repetă: sultanul pătrunde din nou în Albania, obține, după o bătălie extrem de sângeroasă, victoria la Buzuršek, lângă Elbasan, și încercuiește Kruja, dar Skanderbeg reușește, ca de atâtea ori în trecut, să-și despresoare capitala și să alunge trupele invadatoare. Bătrân și grav bolnav, marele comandant se stinge din viață în ziua de 17 ianuarie 1468, la Lezhe.

După moartea lui Skanderbeg, deși albanezii continuă lupta pentru apărarea libertății lor, în 1478 a fost ocupată Kruja, în 1479 Skodra, iar în 1506 jugul otoman se extindea asupra întregului teritoriu albanez. Ulterior, rezistența antiotomană a poporului albanez va avea ca simbol figura legendară a lui Skanderbeg.

Catedrala "Învierea Domnului" din Tirana

Catedrala "Învierea Domnului", din Tirana a fost construită pe locul unei alte biserici. Vechea biserică a fost ridicată în anul 1865 și închisă în anul 1967. Construcția noii catedrale a început în anul 2004 și s-a terminat în anul 2011. Ansamblul eclesial al Catedralei din Tirana este format din următoarele clădiri și spații: catedrala, paraclis, clopotnița, sediul Sfântului Sinod și un Centru cultural.

Catedrala Ortodoxă din Tirana, a treia ca mărime din Europa, a fost deschisă în mod oficial în ziua de 24 iunie 2012, odată cu aniversarea a douăzeci de ani de la întronizarea Arhiepiscopului Anastasie al Albaniei.

În data de 1 iunie 2014, la invitația Preafericitului Părinte Anastasios, Arhiepiscopul Tiranei și al Întregii Albanii, un sobor însemnat de episcopi și patriarhi ai Bisericilor Ortodoxe din întreaga lume s-a întrunit la Catedrala "Învierea Domnului". A fost savarsită slujba Sfintei Liturghii și apoi, sfințirea catedralei.

Întregul ansamblu al Catedralei din Tirana se întinde pe o suprafață de peste cinci mii de metri pătrați. Numai catedrala ocupă 1.660 metri pătrați. Sfânta Cruce, așezată pe cupola mare, atinge înălțimea de peste 32 de metri. Centrul sinodal se întinde pe o suprafață de peste opt sute de metri pătrați. Sfânta Cruce, așezată pe clopotnița, atinge înălțimea de 46 de metri.

Conceptul arhitectural al Catedralei din Tirana se inspira din basilicile de tip rotonda, care simbolizeaza ideea timpului fara de sfarsit (*veșnicia*). Axa principala a intregului ansamblu constituie centrul unei Sfinte Cruci, cu inaltimea si latimea de 49 de metri, ale carei brate constituie principala structura de sprijin a bisericii.

Biserica este acoperita cu o cupola de mari dimensiuni: diametrul interior se intinde pe 26 de metri, iar inaltimea pe 23 de metri, in timp ce cele patru structuri de sprijin se sustin pe contraforturi cu stalpi plasati in semicerc. Crucea cupolei, contraforturile aranjate semicircular care sprijina structura acoperisului si acoperisurile celor trei abside ale Sfântului Altar sunt acoperite cu foi din cupru aurite.

De-a lungul perimetrului cupolei, in zonele dintre ferestre, se afla 52 de elemente decorative in relief, in timp ce cele patru contraforturi sunt decorate in basorelief cu simbolul Sfinte Cruci, precum si cu tulpini de grau, care simbolizeaza sacrificiul si rodnicia. Latura vestica a fatadei bisericii este constituita de o arcada gigantica in care isi fac loc o serie de ferestre asezate in arc de cerc.

Peretele vestic este acoperit de marmura alba in centrul sau aflandu-se intrarea principala. Crucea mare de bronz cu doua tulpini de grau de fiecare parte se afla deasupra intrarii principale, simbolizand dragostea jertfelnica, dupa cuvantul Mântuitorului, care zice: *"Adevărat, adevărat zic vouă că dacă grăuntele de grâu, când cade în pământ, nu va muri, rămâne singur; iar dacă va muri, aduce multă roada" (Ioan 12, 24).*

In interior, balconul care se afla deasupra pronaosului si cele doua galerii laterale sunt construite in trepte, pentru ca toti credinciosii sa poata vedea bine naosul central, amvonul si catapeteasma.

Interiorul cupolei este decorat cu mozaic in relief, centrul acesteia fiind dominat de imaginea lui Iisus Hristos Pantocrator, in timp ce cele doisprezece sectiuni din jurul cupolei sunt o reprezentare decorativa a raiului. Mozaicul din jurul Pantocratorului este inconjurat de doisprezece raze.

Absida altarului si cele patru arcade care sprijina cupola sunt, de asemenea, decorate cu mozaicuri. Soleea dintre Sfântul Altar si naosul central este cu jumătate de metru mai inalta decat restul podelei.

Candelabrul central este din bronz, alcatuit din forme de lumanari asezate pe randuri circulare si semicirculare. De asemenea, o suta douazeci de lumanari situate in jurul perimetrului cupolei interioare completeaza iluminarea bisericii.

In coltul nord-vestic al terenului Catedralei se afla un paraclis construit in forma de cruce. Cupolele paraclisului sunt acoperite cu placi de cupru si se incheie in ferestre circulare. Altarul este separat de naos de un iconostas sculptat in lemn. Printr-o fereastră circulara, lumina naturala intra in baptisteriul de la subsol, aflat sub paraclis. Paraclisul este inchinat Nașterii lui Hristos si este decorat cu icoane murale.

Clopotnita are inaltimea de 46 de metri. Este alcatuita din patru lumanari pascale, care ii simbolizeaza pe cei patru Sfinti Evangheliști, vestind Învierea Domnului. Acestea se unesc in jurul axului central al scarilor. Scara circulara duce la doua etaje deschise in care sunt amplasate cele saizece clopote ale Catedralei. Un ceas cu patru cadrane se afla deasupra clopotelor.

Pe latura estica a ansamblului Catedralei se afla Sediul Sfântului Sinod, care gazduieste birourile arhiepiscopale, biblioteca si alte doua paraclise. Acestea se intind pe patru etaje, deasupra solului, si pe alte doua, la subsol. De la etajul al treilea, de pe trei mari terase, se poate vedea orasul Tirana si Catedrala. Cele doua nivele de la subsolul catedralei implinesc nevoia Bisericii de a avea un Centru cultural. Amfiteatrul acestuia, amenajat pentru conferinte, spectacole si concerte, poate gazdui peste opt sute de persoane. Culisele permit folosirea acestui spatiu si ca teatru.

Pe latura estica a amfiteatrului se afla un muzeu, o sala de lectura, un spatiu inconjurator pentru receptii si o zona pentru expozitii si activitati cu copiii. In partea dreapta a marii scari de marmura care duce sus, in Catedrala, se afla un spatiu larg pentru o librerie si pentru un magazin cu articole bisericesci. La stanga scarilor se gasesc doua camere in care se pot intruni grupuri de tineri si de credinciosi dupa slujbele religioase.

Spre nord, in fata Centrului cultural si de conferinte, se afla un amfiteatru in aer liber pentru activitatile din timpul verii.

Biserica Ortodoxă Autocefală din Albania doreste sa contribuie cu acest proiect la implinirea nevoilor religioase ale credinciosilor, la cultivarea spirituala a tineretului si la dezvoltarea vietii culturale si sociale din Tirana si din intreaga Albania.

Biserica doreste, de asemenea, sa dezvolte relatii interculturale intre diferite grupuri sociale. In plus, ajuta la gazduirea integrala a Sfantului Sinod si a Arhiepiscopiei Tiranei. Initiativa, strangerea de fonduri si supravegherea lucrarilor la ansamblul Catedralei din Tirana s-au facut sub conducerea personala a Arhiepiscopului Anastasie. (Text de Iulian Predescu)

Catedrala Catolică și Statuia Maicii Tereza, din Tirana

Albanezii sunt un popor mândru de originile lor iar un simbol al Albaniei este Maica Tereza care, deși născută la Skopje în Macedonia de Nord, avea origini albaneze. Este singura albaneză care a câștigat un Premiu Nobel și în semn de respect una dintre piețele din Tirana dar și aeroportul, îi poartă numele.

Statuia Maicii Tereza este amplasată în fața Catedralei Catolice Sfântul Paul.

Cladirea are o arhitectură moderna, fiind o biserică nouă ca și constructie. Interiorul este simplu și spațios, cu un mozaic și un vitraliu care o reprezintă pe Maica Tereza.

Biserica a fost construita in 1939 de italieni in timpul invaziei italiene a Albaniei. A fost inchisa in 1967, cand toate religiile au fost interzise in aceasta tara. In toti anii cand Albania a fost atee, biserica a fost ascunzatoare pentru catolici, in ciuda faptului ca se deteriora de la un an la altul. Tot in perioada abolirii religiei, in fata fatadei bisericii a existat un zid.

S-a redeschis in 1990. Clopotul a putut fi salvat desi clopotnita era deja distrusa. Intrucat biserica ortodoxa vecina avea o clopotnita, dar nu si clopot, aceasta l-a primit pe cel de la Catedrala Catolica.

Comunitatea crestina a beneficiat si de ajutorul primit de musulmanii din Albania care a fost impartasit de entitatile catolice. Programul "Aid to the Church in Need" a strans si fonduri pentru restaurarea bisericii.

Casa Memoriala a Maicii Tereza se afla la Skopje, Macedonia - Locația muzeului nu a fost aleasă la întâmplare. Aceasta înseamnă că în acest loc s-a aflat vechea Biserică Catolică „Sfânta Inimă a lui Isus”. Acolo a fost botezată Maica Tereza, apoi Gonxha Bojaxhiu, la doar o zi după nașterea ei.

Piramida din Tirana

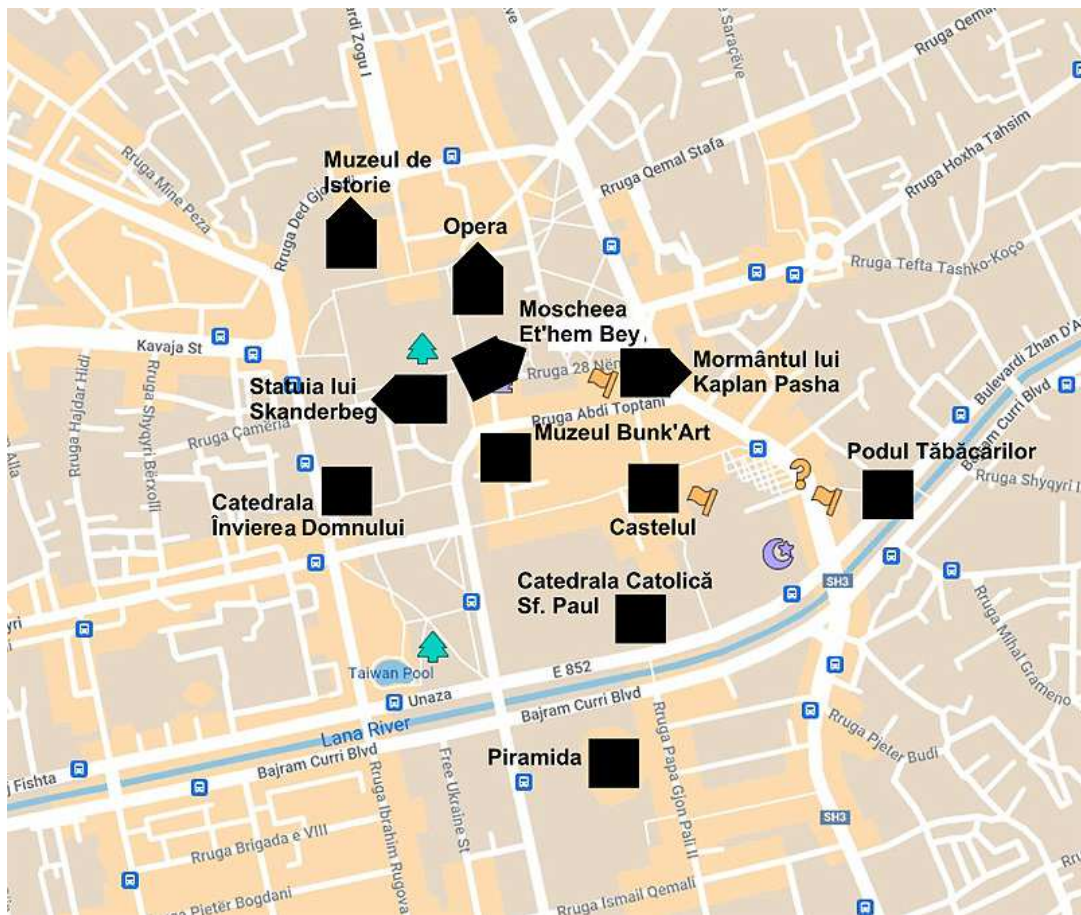

Piramida din Tirana este o atracție unică și intrigantă. Piramida a fost construită în 1988 ca muzeu pentru a-l celebra pe dictatorul comunist al națiunii, Enver Hoxha. De aceea, nu este de mirare că are un trecut turbulent.

Piramida a fost creată de renumitul arhitect albanez Pirro Vaso cu intenția de a onora moștenirea lui Hoxha. O statuie de aur a dictatorului era în vârful structurii din marmură și beton. Statuia a fost dată jos, iar piramida a fost abandonată după căderea comunismului în 1991.

În zilele noastre, piramida servește ca un centru pentru cultură și arte. Este un loc foarte apreciat de pictori, muzicieni, și alți artiști, având galerii, expoziții și locuri de spectacol. Este intrigant să vizitezi și să studiezi piramida datorită construcției sale distincte și a istoriei sale.

Harta centrului orașului Tirana, cu principalele obiective turistice

Surse:

<https://www.the-travel-bunny.com/ro/vizita-in-tirana-capitala-albania/>

<https://historia.ro/sectiune/portret/skanderbeg-erou-al-albaniei-si-europei-569434.html>

<https://istoriiregasite.wordpress.com/2013/12/24/skanderbeg-un-erou-al-luptei-antiotomane/>

(Sursa pentru articolul de mai sus: *Nicolae Ciachir, Gelcu Maksutovici, Skanderbeg în Magazin istoric, Anul II, Nr.1(10), ianuarie 1968, p.84-87*)

<https://www.crestinortodox.ro/biserica-lume/catedrala-invierea-domnului-tirana-145510.html>

<https://elanomad.ro/tirana-turist-in-capitala-de-care-multi-se-feresc/>

<https://navicup.com/object/balkan-grand-tour/memorial-house-of-mother-teresa-227002/ro>

<https://www.google.com/maps/>